

Sygn. akt: X C 900/20 upr

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2020 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: Sędzia Jolanta Sikorska

Protokolant:

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2020 r. w Toruniu **na posiedzeniu niejawnym** sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w G. przeciwko J. R. o zapłatę

I. zasądza od pozwanego J. R. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w G. kwotę 1.941,67 zł (jeden tysiąc dziewięćset czterdzieści jeden 67/100 zł) z odsetkami umownymi w wysokości sześciokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, nie więcej niż w wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie, od dnia 14 sierpnia 2019 do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 66,- zł (sześćdziesiąt sześć zł) tytułem zwrotu powodowi części kosztów postępowania;

IV. wyrokowi w punkcie I nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt X C 900/20

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G. dnia 14 sierpnia 2019 r. wniósł do Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku powództwo przeciwko J. R., w którym domagał się zapłaty 2941,67 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania (k. 3–5). Kwota ta wynikać miała z umowy pożyczki zawartej przez pozwanego i poprzednika prawnego powoda w 2016 roku.

Referendarz sądowy w tamtejszym sądzie początkowo stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty (k. 9), a następnie (...) sąd stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu sądowi (k. 17). W sądzie w Gdańsku sprawa nosiła sygnatury I 1 Nc 13626/19, I 1 C 2033/19 oraz XIV C 1627/19.

Pozwany mimo doręczenia mu odpisu pozwu nie ustosunkował się do jego treści.

Sąd ustalił, co następuje

Pozwany dnia 23 września 2016 r. zawarł z (...) Finanse spółką z ograniczoną odpowiedzialnością umowę pożyczki. Na jej mocy otrzymać miał kwotę 1000 zł, którą wraz z kosztami miał zwrócić w ratach: 60 tygodniowych po 36 zł, dodatkowej 61. tygodniowej w wysokości 241 zł oraz sześciu kwartalnych po 1 zł. Pierwsza rata miała być płatna w 7 dni po zawarciu umowy, zaś ostatnia – po upływie 139 tygodni, to jest 24 maja 2019 r. Do kosztów pożyczki należało zaliczyć: odsetki kapitałowe w wysokości 9% (łącznie 74 zł), opłatę wstępną (333 zł). W umowie przewidziano także opłatę za dodatkową obsługę umowy w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy (1000 zł). Opłata wstępna miała zostać skredytowana, wobec czego „całkowita kwota pożyczki” określono na 1333 zł.

W razie opóźnienia w zapłacie na rzecz pożyczkodawcy zapisano uprawnienie do naliczania odsetek za opóźnienie w wysokości sześciokrotności stopy kredytu lombardowego NBP jednak z ograniczeniem do wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (§ 6 ust. 1). W § 11 wskazano, że wierzytelność z tytułu tej umowy podlega automatycznej cesji na rzecz powoda.

Dowód:

–umowa pożyczki z dnia 23.09.2016 r., k. 5.

Pozwany od momentu zawarcia umowy uiszczył na rzecz powoda jedynie 144 zł. Skapitalizowane na dzień 23 lipca 2019 r. odsetki za opóźnienie wyniosły 678,67 zł.

Okoliczność niezaprzeczona

Pozwany nie brał w sprawie czynnego udziału mimo prawidłowego doręczenia mu odpisu pozwu, dlatego też w zaistniały przesłanki do wydania wyroku zaocznego w trybie art. 339 § 1 k.p.c. W tym stanie rzeczy Sąd jako prawdziwe przyjął twierdzenia powoda zawarte w pozwie i jako w pełni wiarygodny ocenił dokument umowy pożyczki stanowiący w sprawie jedyny dowód.

Sąd zważył, co następuje

W okolicznościach niniejszej sprawy zasadniczym zadaniem Sądu było przede wszystkim ustalenie, czy postanowienia umowne winny zyskać pełną akceptację w świetle przepisów o klauzulach niedozwolonych oraz ustawy o kredycie konsumenckim. Mimo biernej postawy pozwanego Sąd uprawniony był do badania zgodności postanowień umownych z obowiązującymi przepisami. Wszakże powszechnie przyjmuje się, że ochrona przed ewentualnymi klauzulami niedozwolonymi przysługuje konsumentowi z mocy prawa, a zatem nawet w sytuacji, gdy ta kwestia nie zostanie przez konsumenta (tu: pozwanego) bezpośrednio podniesiona. Dlatego też w ocenie Sądu zasadnym było skontrolowanie z urzędu treści umowy z postanowieniami art. 385¹ k.c. oraz art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim.

Rozpoczynając od przepisów o maksymalnych pozaodsetkowych kosztach kredytu, należy wskazać, że kapitał w niniejszej sprawie wynosił 1000 zł, odsetki kapitałowe 74 zł, zaś termin obowiązywania umowy przekraczał rok. Oznaczało to, że pozaodsetkowe koszty pożyczki nie mogły przekroczyć 1000 zł. Zasadniczym kosztem była wynosząca 333 zł prowizja, jednak w ocenie Sądu nie sposób zgodzić się z zapisami umowy, wskazującymi, że opłata za obsługę w miejscu zamieszkania (1000 zł) stanowi wyłącznie konsekwencję wyboru dodatkowej opcji i nie powinna być wliczana do pozaodsetkowych kosztów pożyczki. Stanowisko Sądu jest odmienne – relacja pomiędzy wysokością kwot stanowiących „twardy” zysk pożyczkodawcy a wynagrodzeniem za wybór opcji dodatkowej każe przypuszczać, że w istocie jest to próba obejścia przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Doświadczenie życiowe Sądu podpowiada – co sugeruje także formularz umowy – że w przypadku braku zgody na ów „dobrowolny” pakiet, umowa nie zostałaby zawarta. A zatem w zakresie kwoty 333 zł roszczenie było nienależne w oparciu o art. 36a ust. 1 i 2 cytowanej ustawy.

Co więcej sam zapis o obciążeniu pożyczkobiorcy taką opłatą w ocenie Sądu stanowił klauzulę niedozwoloną, o której mowa w art. 385¹ k.c. Wspomniany przepis reguluje, że konsumenta nie wiążą postanowienia umowy zawieranej z przedsiębiorcą, o ile 1) kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, 2) nie były z nim indywidualnie uzgadniane, 3) nie dotyczą głównych świadczeń umownych opisanych w sposób jednoznaczny. W pierwszej kolejności wskazać należy, że nie budzi wątpliwości, że pozwana występowała w sprawie w charakterze konsumenta. Wynika to wprost z umowy, strona powodowa nie podnosiła także twierdzeń przeciwnych. W ocenie Sądu oczywistym jest także, że przedłożona umowa powstała poprzez uzupełnienie wzorca, którym posługuje się powód-przedsiębiorca o dane osobowe pożyczkobiorcy oraz wysokość udzielanej pożyczki. Nie sposób także przyjąć, by indywidualnie negocjowana była opłata za obsługę w domu. Przeczy logice założenie, że konsument dobrowolnie przystałby na opłatę w wysokości przyznanego kapitału (i ponaddwukrotnie wyższą od wszystkich pozostałych kosztów łącznie) za świadczenie, którego z łatwością mógłby uniknąć. Spełniony został zatem

także i ten warunek stawiany przez kodeks cywilny. W odniesieniu do wyłączenia, jakie formułuje art. 385¹ zd. 2 k.c., w ocenie Sądu za świadczenia główne (w tym wynagrodzenie) uznać należy wypłatę kapitału, jego zwrot oraz zapłatę odsetek kapitałowych. Pozostałe kwestie, w tym opłaty składające się na pozaodsetkowe koszty pożyczki zdaniem Sądu nie kwalifikują się do wspomnianej wcześniej kategorii. Rażąco naruszenie interesów pożyczkobiorcy oraz uregulowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami nie powinno przy tym budzić wątpliwości. Ponownie – wystarczającym jest porównania poszczególnych wartości kwotowych oraz ich przyporządkowanie do odpowiadających im świadczeń pożyczkodawcy. Świadczenie akcesoryjne, poboczne, niekonieczne wiązać się miało z opłatą ponad trzykrotnie wyższą od prowizji. Takie kształtowanie umów jest niemalże modelowym przykładem działania sprzecznego z dobrymi obyczajami w kontaktach przedsiębiorcy i konsumenta.

Podobnie jako oczywistą próbę obejścia przepisów o przedawnieniu roszczeń i klauzulę rażąco naruszającą interesy konsumenta Sąd zakwalifikował sposób, w jaki uregulowano płatność ratalną. Powód do 1 grudnia 2017 roku miał planowo uzyskać 99,75% określonej w umowie kwoty. Pozostałe ćwierć procenta, 6 zł miało być płatne w sześciu ratach, raz na kwartał. Dla takiego rozłożenia płatności, która w swej istocie ma dla powoda znaczenie gospodarcze mniejsze niż znikome (porównywalną opłatę powód poniósł nadając listem poleconym przesyłkę zawierającą wniosek o sporządzenie niniejszego uzasadnienia) Sąd dostrzega tylko jedno uzasadnienie – dzięki temu o dwa lata przedłuża się możliwość dochodzenia roszczenia przed sądem, jako że półtora roku później następuje ostateczna wymagalność całego zobowiązania pozwanego. Jest to tym bardziej jasne, że ostatnia rata tygodniowa miała wynieść 241 zł, bez jakiegokolwiek związku z poprzednimi wpłatami po 36 zł bądź kolejnymi po 1 zł. Równie dobrze można ją było podnieść o sześć złotych (bądź o złotówkę podnieść inne tygodniowe raty). Takie działanie podobnie jak dla powoda, nie stanowiłoby praktycznie żadnego zauważalnego ciężaru finansowego dla pożyczkobiorcy. Jednocześnie należy odnotować, że w niniejszym przypadku abuzywność określenia terminu płatności poszczególnych rat nie wpłynęła na kwestię przedawnienia roszczenia powoda, gdyż to zostało skierowane do sądu przed upływem dwóch lat od wspomnianego 1 grudnia 2017 r.

Niemniej uznając opłatę za obsługę w domu za abuzywną, roszczenia podlegało uwzględnieniu nie wobec kwoty 2941,67 zł, jakiej domagał się powód, a 1941,67 zł, o czym na podstawie art. 720 § 1 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c.

W części dotyczącej kwoty 1000 zł powództwo oddalono na mocy art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim.

O kosztach orzeczono w pkt. III na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając na rzecz wygrywającego powoda kwotę 66 zł. Powód wygrał powództwo w 66% (1941,67 zł spośród 2941,67 zł) i w takim zakresie koszty postępowania powinien ponieść pozwany. Jako że koszty składały się wyłącznie z opłaty sądowej w kwocie 100 zł (art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 300; w brzmieniu z dnia złożenia pozwu – na podstawie art. 15 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw; Dz.U. z 2019 r., poz. 1469) i jak dotąd zostały w całości poniesione przez powoda, ich część w kwocie 66 zł pozwany winien zwrócić powodowi.

W pkt IV wyrokowi w części dotyczącej świadczenia głównego nadano rygor natychmiastowej wykonalności na mocy art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c.